

Datum
2024-03-11
Vår referens
Jonna Nilsson
Kommunekolog
Diarienummer
SBN-2024-169

Yttrande

Till
Kommunstyrelsen

Handlingsplan för ekologiskt funktionella landskap i Skåne: insatsområden för grön infrastruktur 2019-2030 (period 2024- 2026) STK-2023-1707

Sammanfattning

Länsstyrelsen Skåne har tagit fram en handlingsplan för ekologiskt funktionella landskap i Skåne. Denna är knuten till Naturvårdsstrategi för Skåne (2015). Malmö stads kommunekolog anser att åtgärderna i handlingsplanen är bra, men att det behövs en förändrad organisation, samverkan och finansiering för att nå målen i Naturvårdsstrategi för Skåne. För att nå målen behövs dessutom ett nationellt påverkansarbete för att säkra tillräckliga resurser.

Yttrande

Länsstyrelsen Skåne har tagit fram en ambitiös och, i mångt och mycket, heltäckande handlingsplan för naturvårdsarbetet i Skåne. Handlingsplanen är direkt kopplad till Naturvårdsstrategin för Skåne (nedan benämnd Naturvårdsstrategin). Den rådande krisen för biologisk mångfald hotar vårt samhälle och Skåne är dessvärre inget undantag. Tvärtom blir effekterna av den minskande biologiska mångfalden än större i takt med att klimatet förändras. Det är därför av största vikt att naturvårdsarbetet koordineras, effektiviseras och inte minst prioriteras. Handlingsplanen för ekologiskt funktionella landskap i Skåne är en början på ett sådant arbete.

Länsstyrelsen Skåne har, i samband med utskicket av denna remiss, presenterat några särskilt viktiga frågeställningar. Detta yttrande börjar med att besvara frågeställningarna och kommer därefter framföra övriga synpunkter på handlingsplanen.

1. Vilka åtgärder är ni intresserade av att medverka i eller ansvara för?

Malmö stad jobbar aktivt med ett flertal av de föreslagna åtgärderna. Stadens ansvarsområde ligger dock endast inom kommunens gränser, samt inom mark ägd av kommunen. Av den anledningen är Malmö stad sällan ansvarig för en åtgärd som helhet. För att kunna besvara frågan på ett enklare sätt föreslår kommunekolog att Länsstyrelsen skickar ut en excel-fil till ansvarig tjänsteperson där man kan kryssa i vilka åtgärder man medverkar i eller är ansvarig för.

2. Har ni förslag på nya åtgärder?

Handlingsplanen innehåller många åtgärder (se också svar nedan angående prioriteringar). Kommunekolog anser inte att det just nu behövs nya åtgärder för att nå målen i Naturvårdsstrategin, utan snarare en förändrad organisation, samverkan och finansiering för att nå dessa mål. Det finns idag en samverkansgrupp för naturvårdsarbetet i Skåne, men denna bör utvecklas och ha en mer direkt koppling till Naturvårdsstrategin och denna handlingsplan. Länsstyrelsen bör fortsätta, och mer tydligt, leda det övergripande, strategiska arbetet och se till att vi jobbar över kommunernas gränser. Länsstyrelsen bör också bevaka kommunernas översiktsplaner utifrån Naturvårdsstrategin och denna handlingsplan.

EU:s nya restaureringslag har klubbats igenom av Europaparlamentet och kommer med all sannolikhet att vinna laga kraft i år. Denna lag innebär en öppning, såväl prioriteringsmässigt som finansiellt, för det nationella naturvårdsarbetet. Malmö stads kommunekolog anser därför att naturrestaureringslagen ska tas i beaktande i handlingsplanen redan nu.

Handlingsplanen fastställer att många av de åtgärder som föreslås ska utföras inom befintlig budget, eller i mån av resurser. Med tanke på minskande anslag och på stoppet av LONA-medel synes det orimligt. Istället bör handlingsplanen tydliggöra hur mycket resurser som saknas för att vi ska klara våra nationella och globala åtaganden. Länsstyrelsen och kommunerna behöver tillsammans initiera ett nationellt påverkansarbete uppåt för att säkra tillräckliga resurser för att nå de nationella målen och globala åtaganden om biologisk mångfald.

Är prioriteringarna av åtgärder rätt?

Det saknas en prioritering bland de åtgärder som finns i handlingsplanen. Med tanke på hur många åtgärder som ska utföras inom ramen för handlingsplanen behöver det finnas dels en prioriteringsordning och dels en indelning i vad som behöver göras direkt och vad som ska göras på lång sikt. Kommunekolog i Malmö anser att handlingsplanen lägger för stort fokus vid inskaffande av kunskap. Med några få undantag finns tillräcklig kunskap för att kunna utföra rätt åtgärder. Ett exempel är att man i handlingsplanen föreslår en kartläggning av invasiva arter, men istället bör fokus läggas på att bekämpa dem. Om åtgärderna i handlingsplanen prioriteras bör inskaffande av kunskap få lägre prioritering. Synpunkter på specifika åtgärder och deras prioritering kommer nedan.

Övriga frågor

Kommunekolog har inga synpunkter på de utmaningar och insatsområden som har beskrivits i handlingsplanen. Ett förslag är dock att korta ner den inledande faktadelen och istället hänvisa till Naturvårdsstrategin.

Följande synpunkter hänvisar till specifika delar av handlingsplanen:

Sida 10: Vad innebär en ”grön” länk och hur undviker man spridningen av invasiva arter när man satsar på gröna länkar?

Sida 15, angående våtmarker: lägg gärna till betydelsen av våtmarker för upptag av koldioxid.

Sida 28, angående att Länsstyrelsen ska redovisa statliga och mellankommunala intressen som kan ha betydelse för översiktsplanens aktualitet: denna åtgärd bör vara prioriterad.

Sida 30, under 1. *Nya planerings- och kunskapsunderlag*: mycket av detta är redan gjort. Det som behövs är snarare ett nationellt påverkansarbete för en förändring av Plan- och bygglagen.

Sida 31, under 2a angående att göra de kommunala planerna och programmen mer jämförbara: kommunekolog anser att det är en överflödig åtgärd. Kommunala planer antas politiskt och hur de ska se ut och vad de ska innehålla beslutas politiskt. Det är heller ingen viktig åtgärd för att nå målen i Naturvårdsstrategin.

Sida 31, under 2b om vägledning: den här åtgärden är prioriterad och bör göras i samarbete med kommunrepresentanter. Vägledningen bör även lyfta juridiska aspekter, som har bäring på naturvårdsfrågor i planeringsprocessen. En bra början skulle vara att göra kartan som hör till Naturvårdsstrategin och denna handlingsplan mer användarvänlig. Som den ser ut idag måste den användas tillsammans med antingen strategin eller handlingsplanen. Kartan har alltför många skikt och det är svårt att hitta till det som är relevant. Kommunekolog föreslår därför att Länsstyrelsen renodlar en planeringskarta som riktar sig till kommunerna, där man också kan ladda ner shapefiler.

Sida 32, Bevara och utveckla värdekärnor: detta insatsområde bör komma först, dvs. före information och kunskapsuppbyggnad.

Sida 32, första stycket: lägg till en text om att kommunerna bör jobba mer med att peka ut områden som *Natur* i detaljplan, som ett komplement till formellt skydd.

Sida 32, andra stycket: det generella biotopskyddet för allé gäller även i stadsmiljöer.

Sida 34, punkt 3: här behöver man förtydliga vad som menas kring att "säkra reträttmarker".

Sida 35, om kommunala ansvarsarter: det finns i dagsläget inget uppdrag hos kommunerna att jobba med dessa arter och därför bör Länsstyrelsen inte fokusera på denna åtgärd. Naturvårdsansvariga i Malmö stad anser att Länsstyrelsen istället bör bevaka de arter, naturtyper och biotoper som omfattas av lagstiftningen (exempelvis artskyddsförordningen, Natura 2000 och biotopskydd). Det är dessa kommunerna ska jobba med i plan- och exploateringsprocesserna.

Sida 41 mm. under insatsområde för gräsmarker: nämn gärna den nya naturrestaureringslagen. Förslag på en ny åtgärd är att peka ut de gräsmarker som kan restaureras inom ramen för den nya lagen.

Sida 42, A1: I Malmö stad upplever vi att ett av de stora hindren för att kunna utöka den naturvårdanden skötseln av exempelvis vägrenar är hantering av biomassan. Kunskapen finns och är numera utbredd, men det finns många juridiska och fysiska hinder för detta. Samverkansgruppen bör ha större fokus på detta.

Sidor 44 till 46, angående betesförmedling, hävd på övergivna gräsmarker och förändringar av CAP: dessa åtgärder är prioriterade.

Sida 47, angående att ta fram skötselråd för vägrenar: det finns redan och är inte prioriterat.

Sida 62, punkt 4 om träd: kommunerna står inte med som medverkande här, men syftet är att kommunerna ska bli mer delaktiga, vilket är märkligt. Malmö stad har kommit långt med

sitt arbete med värdefulla träd och trädmiljöer. Det som däremot är något av ett hinder i detta arbete är hur Länsstyrelsen hanterar ansökningar om fällning av biotopskyddade träd i allé, samt särskilt skyddsvärda träd. Naturvårdsansvariga i Malmö stad hänvisar kring denna lagstiftning för att så många värdefulla träd som möjligt ska kunna bevaras. Bara det senaste året har Länsstyrelsen emellertid beviljat ansökningar om fällning av fler än hundra värdefulla träd. Kommunekolog i Malmö anser därför att Länsstyrelsen behöver göra en översyn av hur dessa ärenden hanteras för att öka rättssäkerheten.

Sida 68: hänvisa gärna till naturrestaureringslagen.

Sida 75, åtgärd B om att återskapa och restaurera: hänvisa gärna till naturrestaureringslagen och förtydliga vad som menas med ”artificiella fysiska strukturer”.

Sida 85, åtgärd E om att bilda områdesskydd: här bör man fokusera på att använda sig av strandskyddet på ett mer rättssäkert sätt. En prioriterad åtgärd är att Länsstyrelsen pekar ut på en karta var det generella strandskyddet gäller, alternativt tar fram ett tydligt underlag som beskriver strandskyddet som kommuner kan följa vid exempelvis detaljplanering. Malmö stad har tagit fram ett underlag om strandskydd i detaljplaneprocessen och diskuterar gärna detta tillsammans med Länsstyrelsen.

Sida 90, B om ekosystemtjänster: det finns redan ett verktyg som Boverket har tagit fram (Ester). Fokus bör ligga på att utveckla detta verktyg istället för att ta fram ett nytt. Boverket bör läggas till under medverkande (både här och under flera andra åtgärder).

Sida 90, om ekologisk kompensation: flera kommuner jobbar aktivt med att försöka få in ekologisk kompensation i planerings- och exploateringsprocesserna, men det finns idag stora juridiska hinder. För flera år sedan utreddes frågan i en statlig SOU, men inga lagändringar kom i stånd. Det behövs därför framför allt ett nationellt påverkansarbete och det bör bedrivas gemensamt mellan kommuner och Länsstyrelse m.fl.

Sida 91, D1 om naturvårdsanpassad skötsel: här bör man nämna den enklaste förändringen som har positiv inverkan på biologisk mångfald, nämligen att sluta med gräsklippning och slå gräsytor några gånger per år istället. Malmö stad jobbar aktivt med detta.

Sida 91, E om att bevara grönska i städerna: se min synpunkt ovan om träd, särskilt skyddsvärda träd och biotopskydd (Sida 62, punkt 4 om träd).

Sida 91, F om öppna dagvattensystem: öppna dagvattenanläggningar ingår numera i många detaljplaner. Det finns dock för lite kunskap kring hur anläggningar kan anpassas för att även gynna den biologiska mångfalden och därför bör detta prioriteras.

Ansvarig

.....
Vesna Vasiljkovic
.....